

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Főutca 182. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

egész évre ..... 4 frt
fél évre 2
3 hónapra 1

Egyes szám ára 10 kr.

KTADÓHIVATAL
Főutca 182. sz.

HIRDETÉSEK DÍJA:

Három hónalon nettó 5 kr
Kis hirdetésben egy sor 2 kr.

A hirdető fél nevével ellátott
hirdetéseknél tölten 30 kr.
Délvezdij szételadó.

HALASI ÚJSÁG

TÁRSADALMI HETILAP.

Az olvasókhöz.

Október 1-ével lapunk új évfolyamába lép. Ez határidő közelgetvén, figyelmetlenkedik olvasóinkat az előfizetők megújítására. Minthogy a téli időszakban népeinknek több ideje marad az olvasásra, felkérjük mindazokat, a kik e lap iránt jó indulatul viselkednek s annak fennállását óhajtják, hogy ismerősök köreiben azt terjesztent szíveskedjenek.

Az előfizetési időszak közeledtével azüves figyelmébe ajánljuk a közönségnek azt, hogy lapunkra nézve előnyösnek tartjuk ugyan, ha azt mentől többen olvassák: de másrészt, és városban sem lehet lapot fentartani, ha az olvasóknak nagyobb része engyenes olvasó. Azt a gyakorlatot, mely fájdalom, nagyon alkalatlansá vált, hogy t. e. egy előfizetett példányt az előfizetőnek egész alyaféleg, sőt szomszédaija körbe olvasza, egyáltalán nem találjuk helyben hagyhatónak. Azoktól, akik szükségesnek tartják lapunk tartalmáról tudomást szerezni, mellán megköpánhatja, egy a többi előfizető közhitság, mint a kiadó, hogy a lap fentartáshoz ők is járuljanak.

As előfizetési díj változatlanul marad:
Negyed évre ..... 1 frt.
Félévre ..... 2 frt.
Egész évre ..... 4 frt.

A kiadóhivatal.

A város és a tanítók.

T. szerkesztő ur! A „Halasi Újság” 88-dik számában megjelent „A város és a tanítók” című czikkro engedjen néhány észrevételt tennem.

Nem hiszem, hogy mindenki, ki a város közköztudás ügyének előmenetelét óhajtja” osztán az azon nézetet, mintha az iskolaszék előtt „egyetlen és fő szempont az volna, hogy az új osztályok felállításá inentől kevesebb költségbe kerüljön” s másodrendű kérdésnek tekintendő azt, ha ha vajjon „lesz-e haszna, előmozdítatik-e ezáltal a nép művelődése.” — Nem hiszem pedig azért, mert aki keveset akar, minden ocsótre többet akar mint az, a ki semmit sem akar; s a ki éppen annyit akar, a mennyit a körülményekhez képest lehetséges, az többet akar, mint aki mindent akar, még ha lehetetlen is.

Biztosítom t. szerkesztő urat, hogy az iskolaszék éppen a bruttó úléson adott kifejezést azon óhajának, hogy az V. és VI-dik osztály minél előbb felállítassék.

Csak hogy ehhez kell: tantorem, felszerelés, és tanító; mindehhez pedig pénz. Most pedig szeptember végén — sem az, sem ez nincs. És hogy nincs, annak nem az iskolaszék az oka. Mint a „Halasi Újság” 88-ik számának 5-dik hasábján olvasható, az V. és VI osztályok felállítására ismert szak osztályi javaslatok felől a közgyűlés legközelebb határozand.”

Tehát van javaslat, mely már a szakosztálynál megfordult s legközelebb a képviselő testület elé kerül, világos jelgél annak, hogy az iskolaszék teljesíteni akarja kötelességét az V. és VI osztályok felállításával.

De — engedje kérdeznem — hiszi-e szerkesztő ur, hogy az már ez évben lehetséges lenne? Én nem hiszem, az iskolák csak az a hirtel. Én mert nem hisz s nem akarja, hogy a IV. osztály végzett gyermekek egészen oktatás nélkül maradjanak s különösen mert nem akarja, hogy ezen gyermekek elszökjenek az iskolától: egyelőre oly pótszerhez folyamodott, mely rendelkezésre áll s mely mégis csak jobb a semminél.

Az iskolaszéknek ezelegában sincs „tanúgyának végleges és gyökeres rendezését a végtelenségig elodálni,” sőt ha — nem az iskolaszék hanem — a képviselő testület vagy hatóság ezt tenné, az iskolaszék ezt sem érteni, sem méltányolni nem tudná; mint ahogy, nem tudja méltányolni a tanítók azon pártján bürgoságát, mely szerint „szívvel lélekkel azon vannak, hogy városunk tanúgya lehetőleg előbb vitessék s e azért egy érdekében minden lehető megtenni készek,” csak azt ne kívánja tőlük senki, hogy a szorosán kiszabott kötelességen túl is tegyenek valamit.

Hát én megvalom nem látok ebben valami nagy szorosséget, mert az igaz, kétségbe vonhatatlan igazság, hogy négy tanító nem taníthat többet, mint a mennyit éppen négy tanítótól telik; de az is kétségbe vonhatatlan igazság, hogy négy tanítótól többnek kellene teleni, mint a mennyit éppen tanít.

És mivel indokolják az iskolaszék felhívásának visszautasítását?

1) Azzal hogy a tantorem most is túltömege lévén, két osztály együttes vezetése a helyszáknél fogva teljesen

lehetőlen; 2) a féldojú rendszer szerinti vezetést nem éroznak magukban erőt, hogy megkészszerözve elbirják a mostani terhet s nem vesztélyozhatóik túlerőfeszítés által egészségüket; 3) egy részük, a díjazás homályosságától eltekintve, azt is felhozta érvel, mert a felfővő gyermekeket az útváron kellőnek várakoztatni: mi által a bent foglalkozók zavartalanok, a künn levők pedig elpajkosodnának.

Az 1-sőre nézve csak az a megjegyzésem van, hogy azt az iskolaszék indokolt indítványomra mellőzte s így szóba sem jöhet.

A mi pedig a 2-dikát illeti, engedjék megjegyezniem: hogy az iskolaszék éppen nem kívánt vállukra kétszeres terhet rakni, csak azt kívánta, hogy az erősebbek a jelenleg reaujuk bizott osztálylyal naponta défelőtt és délután 1/2 órával kevesebbet foglalkozván naponta 2 órát adjanak az V-dik osztályba járó növendékeknek.

Elismernem hogy az erő túl feszélyes ar, a gyenge szervezetenek, de ismerék a tanító urak közt oly erős szervezettel bíró egyéneket, kik még egyáltalán nem annak alá egészségüket, ha 8 hónapig egy órával többet foglalkoznának tanítással.

Aztán meg az a tanúgy iránti nagy lelkesedés igen alkalmas az erő fokozására! Na még, a ki nagyon szíven hord valamit, meg szokta néha feszíteni erejét, sőt hébe korbá egészségét is kockáztatja.

Tisztelőm azt a katonát, kinek ajkán ott lebeg a luza szent ügy, do csatában nem megy, mert — veszélyeztetné egészségét; mit mondának azon orvosról, ki szívén hordja az emberiség jóldét, de járványos beteghez nem megy — mert veszélyeztetné egészségét.

A 3-dikra vonatkozólag csak azt említem, hogy az iskolaszék intézkedése szerint a két osztály 1/2 órai időközöl váltakoznak, tehát sem nem zavarnak egymást, sem ol jött pájosodnának e miatt a növendékek, a mi különben is lehetetlenségnek vönik fel az előtt, a kinek már volt alkalma figyelemmel kíséren az iskolai gyermekeket s ezek beszéd modorát.

Hanem hát — a lólab utóháza is kllátszik a köpeny alól. — Azt hiszem, nem csalódom, ha a díjazás csekélyesége körül keresem az igazt okot. — Hát biz az nem valami sok, de arról biztosítom a tanító urakat, hogy ha képviselőjük ennek kifejezést ad az iskolaszék úléson, én vagyok az első, ki

pártolja a magasabb tiszteletdíjat; de itt kénytelen vagyok kijelenteni; hogy a „Halasi Újság” szájába adja ugyan a tanítók képviselőjének a díj esakélytését, de az ugy erről mint a paedagogiai okokról egy szót sem szól. Különbben lehet hogy a referens ur belelélt Szalay ur szövegé, de az iskolaszék csak a mondott szövből ért.

Kétségtelen, hogy 20' évvel ezelőtt sokat lehetett volna tenni, az iskolák érdekében; sőt azóta is s hogy nem tettem az nagy hibá; még azt sem akarom állítani, hogy az iskolaszék nem követett el mulasztást; bár ennek végrehajto hatalma nincs; de hogy éppen most erdemelte volna a támadást, azt el nem ismerhetem; még kevésbé azt, hogy a tanító urak helyesen eszelekedtek volna, midőn föntette vissza utasították a felhívást. Am őrizték egészségüket; de — „mindig szem előtt tartva a helyi körülményeket” — ne feledjék, hogy ha eddig is nehéz volt pártjukra állani, még nehezebb lesz, ha maguk állítják ki magukról a betegségi bizonyítványt.

Dr. Dobó Menyhért.

A t. iskolaszéki tag ur nem vésti rossz néven, ha fentebbi sorait némi megjegyzéssel kísérik. Azt elismerjük, sőt nagyon jól tudjuk, hogy most szeptember végén az V. osztály megnyitáshoz sem tanterem, sem tanító, sem felszerelés, sem a mi mindezeket magában foglalja: pénz sincs. De mind-ezeknek meg nem lévőt nem szeptember végén kellett és lehetett volna constatálni, annyival inkább, mert az iskolaszék úgy hivatalos, mint nem hivatalos részről már régóta elég figyelemzetés, sőt sürgetésben részesült ez ügyre vonatkozólag. Ha az iskolaszék minden évben szeptember végén összejön s konstataálja, hogy sem tanterem, sem tanító, sem pénz nincs, akkor az az V. osztály nem fog felálni soha.

Az V. és VI. osztályok felállításáról szóló „ismert szakosztályi javaslat” aligha szolgálhat világos jelölé annak, hogy az iskolaszék fel akarja állítani a hiányzó osztályokat, egyszerűen azon okból nem, mert ama javaslatok szerint ez osztályok felállítása teljes lehetetlenség s nézetünk szerint a legkisebb kiállítás sincs arra, hogy ama javaslatok a közgyűlésen elfogadjassanak.

Különbben annak oka, hogy mi az iskolaszék szóban levő intézkedését rosszalottuk, mint erre a multkor is utaltunk, az volt, mert attól tartunk, hogy ha a tervezett kisegítő eszköz most ideiglenesen előbe lép, ezel nem egy évre, hanem évek hosszú sorára odástatik el az iskolaügy gyökeres rendezése. Már pedig az a hason, a mit a 4 osztályból kikérált növendékeknek a milyen olyan oktatása nyujt, egyáltalán nem ellensúlyozhatja a mostani állapotok fontartásával járó kárt és hátrányokat.

Gyümölcskiállítás.

A régi mészárszék nagytermében szept. 27-én délelőtt nyitattott meg a gyümölcskiállítás. A kiállításon városunk gyümölcsészete szépen van képviselve s a kiállított valóban gyönyörű gyümölcs példányok bárkit is meggyőzhetnek arról, hogy nálunk a gyümölcsötenyésztésnek nagy jövője van. Városunk a vasóti forgalomba bevonnatván, most az a feladat, hogy miután a szállítási eszközök immár rendelkezésünkre állnak, gyümölcsünknek biztos elárúitást szerezhesünk. E tekintetben sok teendő vár még ránk. Legnagyobb, mint a polgármester is meggyőző beszédében kiemelte, hogy egyes gyümölcsfajokból nagy mennyiséget nem vagyunk képesek szállítani. Eddig a gyümölcs elállításnál mindenki arra törekedett, hogy mentől több fajta gyümölcs legyen. Ennek azonban csak akkor van értelme, ha a gyümölcs az illető termelő magán szükségletének fedezésére van szánva; ha azonban a kereskedés számára termelünk, akkor az a fő, hogy egy fajtából nagy mennyiséget legyünk képesek szállítani; mert a kereskedő nem veszi a egyes gyümölcsöt, bármily finom legyen is az, vagy legalább nem veszi oly jó áron, mint az egy fajtából készletben álló nagy mennyiséget.

Kénytelenek vagyunk azonban kimonddani, hogy termelőink közt egy sincs eddigelő, ki egy é s ugyanazon fajt nagyobb mennyiségben szállítani képes lenne. Hogy tehát a gyümölcs mégis értékesíthető legyen, szükséges volna az egyes városból összevonnani az azonos fajokat, melyek ekkép nagy tömegben lennének a kereskedésbe bocsáthatók. E cél elérése végett rendelkezést a mostani kiállítás, melynek ekkép egyik fő célja az is, hogy a termelőket s az esznel rendelkezőkre álló fajokat számba vegye, hogy ekkép a kereskedők részéről várható megrendeléseknek eleget lehessen tenni.

A kiállítást a polgármester a következő beszédrel nyitotta meg:

Tisztelt polgártársak! Városunk határában több hajdan buncsós homok területet ma már gyümölcsösökkel beültetve találunk. Ez idezek óta kitartó szorgalomnak, türelemnek eredménye ez, mely több egyes családok nem csak élelmet, hanem biztos jövedelmét is nyujtott; lassan bár, de évenként mindinkább több több tért foglalt el a gyümölcsötenyésztésnek, mindinkább több lakos kedvé belélt, hogy a hasonlatlanak hitt és nevezett homok-talajokszert gyümölcs termeszéssel jövedelmünk egyik biztos forrása legyen, s örömmel tapasztaljuk, hogy lakosaink jelentékeny része levétközve a közből, — dacára a gyümölcs termelés szántalan ellenségeinek, embernek, állatnak, időjárás s pusztító fergeknek — ültet, gyarapítja, gondozza a gyümölcsöt. Ezeket látva kérek vallani, hogy gyümölcsöszetünk nagy haladást tett. E szorgalmas gyűkeseket fentartani, fejleszteni, a kösjölét előmozdítása eszéljából, de magunk iránt is azent kötelességünk.

A város kortószöve volt irányadó utnuntató, csak az a baj, hogy sok ember társulmen, s az oly munkát, melynek hasznát eredményét azonnal nem látja, rendszeren abba hagyja, kivált mikor egyesek rosszakarata az évek elalt gondhajtással szememben kárt tesz, vagy elszöszöl. Valóban alig van bűnösebb, mint az oly ember, aki a lakosársának évek óta nevelt gyümölcsét kirtokba teszi s ezel az elvezető évek visszahozhatlansága miatt a kedvet, igyekzetét is eléli. Az ily pusztító nem csak anyagi kárt, hanem lelki felháborodást is okoznak s a jövőt ölik el.

azért mindenkinek erkölcsi kötelessége a fellőlenségeit, kártörőit szigorral szantani.

Nálunk a gyümölcsészete anyaga megvan, de nincs öszhang; van gyümölcsök; de nincs gyümölcs kereskedésük s annak egyik legfőbb oka az, hogy kereskedésre alkalmas gonnal szodott gyümölcsöink kevés. Találunk 179 faj almát, 110 faj körteét, mindenkiből van egy pár véka, kosár, de egy-egy fajból nincs 20—30 mára. Ennek azután az a következtés, hogy ha vidékről megrendelés történik, pár száz almanál többet nem adhatunk. A kereskedőm pedig csak úgy indul meg, ha nagyobb mennyiséget termeszünk és adhatunk el. Évek kellenek alhozz is, míg kivitelünk révén penesben lesz azú csak úgy érhetjük el, ha öszvetőtt vállal vállodunk. — Erre néve mindenek előtt ismerni kell helyzetünket a ön magunkat, mert csak is erők, képességünk tudata adhat ösztönt a kivitelre. A kortószöve bizottság jelen kiállításán a gyümölcsötenyésztés értékesítését szöözöta s különben ezéja az, hogy:

1) A kereskedés figyelmét reánk vonja, hogy eszel egyes lakosok termelőik java, értéke elomozdíttassék. Özálja továbbá, hogy:

2) Ismerjük meg azon fajokat, melyek kivitelre alkalmasak s melyek öghajlatunk alatt a mi talajunkban biztosan tenyésznek és teremnek; s ily fajokat azután lakosaink között tenyésztesse ajánlani fogja.

3) Vegyük számba azokat, kik hasonló fajokkal rendelkezők, hogy megrendelés és kereslet esetében ugyan azon fajtából nagyobb mennyiséget adhasunk.

4) A kiállított gyümölcs tartóssága, állandósága fontos tényező. Szükség tehát figyelemmel kísérrni az érés idejét, a gyümölcs izét s megválasztani a valkban jót, annak kereskedelmi értékét kitüntetni; mert sok gyümölcs mutat, de értéke kevés, ize sauyar. A mi eszélünk az, hogy gyümölcsöinknek hitelt teremtsünk s mint a csekekeméti pagácska, körösi évegmozgy, a szegedi paprika, — úgy a halasi gyümölcs is kitűnő keresett eszék legyen.

5) Özálja kiállításunknak, hogy a kisebb termelőknék szep gonnal szodott gyümölcsöt, elárúitsa, átvegye s a szegény lakosnak jövedelmét nyujtsön. A fentebbi eszélon kívül e végböl is elhatározta a bizottság, hogy a kezdet nehézségei között a gyümölcs kiállítást illetőleg telopot állandósítja, a kiállított a kiállítandó gyümölcsnek piacot terem s a mennyiben nagyobb mennyiség áll rendelkezésre, azt Rudapestre az országos gazd. egyetthez illetve a Köztelekro felszálítja, ott kiállítván eladja, úgy szinte álalunk a német-birodalom pomologiai tiszteletére Hamburgban rendezett kiállításra 31 faj alma, és 28 faj körte felküldése következtében netalán teendő megrendelést teljesítse. Szóval eszél az egyöntetű ökszert gyümölcs tenyésztes és értékesítés előmozdítása. Ha egyetértő jó akaratú támogatás leendő a lakosság részéről lassan bár, de biztosan révbe éröndünk és gyümölcsötenyésztésünk jövedelmi forrása legyen, — tántoríthatatlán szorgalom, türelem ökvetlen eszélra vesztend.

Es a mi nemes eszélunk, nincs itt más, mint keresve eltalálni a helyes egyenes utat, mely a gyümölcsötenyésztés felvirágosodáshoz s a gyümölcs értékenek ömeléséhez vezet. Nagy és rövid eszél, Halas városának értelmes, minden eszpet és jót pártoló lakosságába vétett bizalommal várjuk és kérjük a lakosság támogatását. Nincs itt nyereszkesedé, csak a kezdet nehézségeinek elhárítására kell az egyesült erő.

Jelen kiállításunkban részt vesz 85-lakos 98 faj alma és 79 faj körtevel; a kiállított kövöteszők: — Város főhörtöl gyümölcsészete, Mintakori, Babó Sándor szentes, Sess Károly, Buda Gergely, Kovács József, Földvári István, Kolozsvári Péter, Ökörti István, Thorma István, Rébők László, Budai József, Bórgi I. M., Supser Imre, Tegzes Ignác, Füle Mihály, Pándi Mihály, Ösv. Tóth József, Kolmann István, Varga Mihály, Vicszi Kura Imre, Halász Darabos Ferenc,

Mouda István, Hodossy Dániel, id. Gyenisze Antal, Darányi István, Thorma Vincez, Vári Szabó István, Torkos Imre, Kovács P. Sándor, Nyiri Imre, Török Elek, Gyenisze József, Tóth János, Gyenisze Imre.

Mindazokat a midőn az érdekeltek közönségnek némi tájékoztató tudására hozni kedves közfelhasználom tartom a kortársi bizottság nevében jelen II-ik gyűléseki hírtást ezennel megnyitom s megnyitottnak nyitvánom.

Egyezés a ref. temető ügyében.

A ref. temetőből a vasút által elvágott rész, illetőleg az azért adandó kártérítés ügyében tudvalevőleg a város és a ref. egyház közt nagymérvű nézeteltérések uralkodtak, s az ügy a meggyűlés elé került. A megye bizottságot küldött ki, hogy a vitás kérdést egyenlítősi ki a felek közt egyezséget hozzon létre. A bizottság pénteken, e hó 28-án összehívta le s másnap 29-én délelőtt annak jelenléteiben vasúti bizottsági ülés tartatván, itt a vitás kérdést csakugyan sikerült kiegyenlíteni.

A küldöttség tagjai voltak Földváry Mihály alispán; Belső a g. Imre tiszti ügyész, Balogh Imre és Szilvák Imre megyei bizottsági tagok és Beniczky Lajos megyei aljegyző.

Az ülés az alispán elnöklése alatt szombaton délelőtt 9 órakor nyitott meg. Az ügy állása előterjesztvén, az egyháztanács megbízottai kijelentették, hogy az egyház a temetőből elvágott területért természetből kártérítést kíván, vagy is azt óhajtja, hogy az elvett területért a város neki másik hasonló értékű területet adjon. A város részéről viszont kijelentették, hogy természetből kártérítést nem lehet ez, mivel erre alkalmas terület a város közelében nincs. — Fölvetett az a kérdés is, hogy vajon a vasúti bizottság illetékes-e a kérdésben végörvényesen határozni; erre azonban a megyei kildöttek igenlőleg válaszolván minden további szószaporítás nélkül hozzá fogtak a kérdés végleges tisztázásához.

Balogh Imre megyei bizottsági tag szükségesnek tartja konstataálni azt, hogy a város területi kártérítést nem csak nem adhat, de erre nem is hajlandó. Ennél fogva csak az lehet a kérdés, hogy ha pénzben történik a kártérítés, kés-e a város a kártérítési összeget az egyháznak feltétlenül tulajdonába bocsátani, illetőleg annak a fölött korláttalan szabad rendelkezési jogot adni.

Dr. Belső M. főjegyző: Néhány szerint a kártérítéssel összeg nem bocsátható teljes tulajdonjoggal az egyház birtokába, hanem csak azon feltétellel, hogy ha a mostani temető beteltele után a város új temetőhelyet lesz kénytelen adni, akkor az egyház a most átadandó kártérítéssel összeggel járuljon hozzá az új temetőhely vásárlásának költségeihez.

Balogh Imre: Ez esetben az egyezés ügye még rosszabbul áll, mint a korábbi a város megkínálta az egyházat a kártérítési összeggel, mert akkor ilyen kikötést nem tett. A város nem vonhatja vissza most a korábbi ajánlatát s így az lesz helyes, ha a kérdéses összeg az egyháznak örök tulajdonjoggal átadatik.

Dr. Babó M. Az összegre néve csak annyiban engedne szabad rendelkezést, hogy az egyház azt felhasználhassa temetőföld vásárlására, de más okokra nem.

Kolozsvári K. István: Ha a mostani temető beteltele után a város köztemetőt ad, akkor a kárt. összeg maradjon végleg az egyházé, de ha az új temető látné csupán a reformátusoké lesz, akkor az egyház tartozzék a mostani összeggel annak vásárlásához járulni.

Deák Péter: Minthogy a temető annak idején minden földtel vagy megszorítás nélkül állított a ref. egyháznak, azt hisz, hogy a kárt. összeget is így kell adni, legfeljebb azt lehetne kikölni, hogy az egyház e tőkét el ne

költhesse, hanem annak kamatait közelélokra fordítsa.

Földváry Mihály alispán: Bészéről előlt azon nézetben van, hogy a várostól nem lenne lovasias eljárás most kevesebbet igérni, mint eddig. Különben ez az egész vita fölösleges addig, míg az egyház képviselői a fölöli nyilatkozatot nem adnak, hogy ragaszkodik-e az egyház mindenképpen a természetből kártérítéshez. Mert ha ragaszkodik, akkor a város a kívánatot nem teljesíthetvén, lehetetlen az egyezés.

Török Elek: Ő részéről elfogadja az egyház nevében a pénzbeli kártérítést, ugy azonban, hogy az egyház az egész elvezetett területért kártalaníttassék. A kárt. összeget valamely feltételhez kötni nem lehet, mert az egyházat nem fogja senki megszálltatni.

Dr. Szilvák Imre: A kártérítési iratokból konstataálja, hogy a temetőből elvágott terület összesen 7 hold 965 négyezög ö, melynek értéke az egyház ár szerint (20 kr. négyezög ölelőként) 2431 ft. Ennek két évi 6%-os kamata 291 ft 72 kr. S így az egyházat e kules szerint illető összeg 2722 ft 72 kr.

Péter Dénes egyh. főgondnok figyelmezteti a bizottságot, hogy az egyház ennyiret temetőnek való földet nem vehet.

Fürdő Lajos: Inkább földterületet adna, mint pénzt. Később, ha a temető betelik, ugy is tartozik a város területet adni, mindegy tehát akár most vegytek azt, akár akkor. Ha most vesszük, akkor a kérdéses kártalanítási összeget megtakaríthatjuk.

Vári Szabó I. polgármester ellenmond ennek, mivel később temető számára leendő lesz földet kártérítési, de most, a mikor új temetőre még nincs szükség, ezt nem tehetjük.

Földváry alispán fölteszi a kérdést, hogy elfogadják-e az egyház képviselői az említett összeget?

Péter D.: Az egyház annyit óhajt kapni az elvágott területért, a mennyit a természet területét birtokosai kapnak.

Földváry alispán: Hajlandó-e a város az egyesi árának többet adni. — A polgármester erre nemmel felelve, Földváry újabb kérdésére Péter Dénes egyházi főgondnok kijelenti, hogy az ajánlatot elfogadja, ugy azonban, hogy a temető beteltele után a város az egyháznak e célra más területet ad.

Minthogy ez utóbbi feltétel a törvény értelmében a városnak ugy is teljesíteni kell, ennél fogva az egyezés a fentebbi összeggel 2722 ft 72 krral megkötött.

Az eljárásról jegyzőkönyv vétvén az, az egy d. u. 8 órakor tartott rövid ülésben határozattal. A kártalanítási összeg az egyház képviselőinek hatása, október 1-én fizettetik ki. S ezzel az ügy végleg be van fejeve.

A megyei kildöttek társulatra szombaton délelben díszkoma rendezett a nagy vendéglőben. A kildöttek még az nap vissza utaztak a fővárosba.

H I R E K.

— A szűrt felől a város tanács következőleg intézkedett: A rendelkezés és fekete földet szűrté október hó 5. és 6. napjain, a szűlt szűrté ugyanazok október hó 7—8 következő napjain fog megtartani.

— A ref. egyháztanács szept. 26-án ülést tartott. Az ülésen az elnök bejelenté, hogy a vasút által elvezetett temetőrészen ugyben megyei kildöttek közbenjárattal szept. 29-én tárgyalás tartatik. E tárgyaláson az egyházat képviselni kikildöttek: Péter Dénes, Gyenisze Antal, Hodossy Péter és Török Elek. Az elnök bejelenté továbbá, hogy a szept. hóban Kolozsvárt megtartott ref. convent az országos egyházi közalapra való adnak legalis főkamat 20 krról 10-re szállította le. Bejelenté továbbá, hogy az egyház adósó tagjai most már össze vannak írva. Kimondhatták, hogy az egyháztagoknak a köz-

alpra tartozó illetékeik természetben bizottságilag fogják megállapítani. A megállapított adósok kihirdették a a netán előforduló reaktációk, innt szintén az egész munkálat véglegesítése az egyháztanács által eszközöltetik. A főgondnok több apró ügyet jelemtette; sülömlíjtük csak közli a következőket: — Borók-főle-bőstőnjű alapítványi vesző birtokot a pénztárnok 6 évre kiadja hasonlóképpen Szabó Zakariás László és neje Sági Rozának évi 238 ft bérért. A főiskola és nevelő intézeti kemenczék sülözére vonatkozólag árjeltes tartatván, a sülözést legelőszobában (egy-egy kettenként 21 ft 90 krról) Füves János vette ki. A főiskola és nevelőintézet épületeinek kijavítása 111 ft 45 krba került. Az egyház balota tanyáján a tőz újra eselaltatására 40 fr. utalványoztatott; az egyház boltjának és a kápláni laknak kijavítására az építetők bizottságnak felhatalmazás adatott.

— A közönségi iskola tanító által az iskolások ismert felhívására, hogy t. i. a tanítóik vállalkják el 100 ft díjazásért az a tanító osztály vezetést, mint említettük Kovács Imre és Farkas József tanító s többiek-től eltérő szerkesztő válasziratot nyújtottak be az iskolásoknak. E válaszok főbb pontjait, melyekben az iskolások kívánata szintén elutasították, közöljük ugyan a multkor. Kívánatra azonban közöltük annak a multkor mellőzött áradékát is, mely így hangzik: „A tekintetes iskolások igazság és tanügyi melányság érzetere hivatkozva nyugodt tizata lélekkel tennek kezébe a tanügyi jó fellöggött érdekében tett jelen tiszteltetés nyilatkozatunkat annyival is inkább, mert részünkről teendő ily vállalkozásra a törvény és miniszteri utasításokban senki kello ily rendelkezésre nem találtunk, minél fogva ily kiváló helyzetet és tanügyi procedens esetet teremteni s a tanügyi előhaladás elé szándékosan ölelelvényünkkel akadály állítani magunkat jogosnaknak s eléggé értékesnek éreztünk. Nagy tanfelgyűlvő ur előleges engedélye bizonyos nélkül, meg azo meg meg emelt. Estben is, ha a t. iskolások által közlünk bármily kelt kártársunk rendelkezéggé bizárat is meg a csálást teendők végzésével. Tisztelettel stb. Kovács Imre, Farkas József.

K Ö Z G A Z D A S A G.

A gyümölcs eltartásáról.

A városi kertészeti bizottság állapította, hogy a régi módszeres nagytelvényben megnyitott gyümölcsültetvények a ma a őstani fogja, főleg azon esetben, hogy megköthető legyen, miköz az meanyi ideig állnak el gondos kezelés mellett az ott kiültetett termések. A gyümölcsnek ép állapotban eltartása ugyanis kereskedés tekintetében a legnagyobb fontosságú bir, s a ma gyümölcscentrikus birtok és jól felkészült fogyasztókat akarunk eseresnek mulhatatlannal megkívántatik, hogy azt oly állapotban vigyük a kereskedésbe, mely annak a hosszabb ideig állhat biztosítja.

Termelőink eddig nem sokat ügyeltek arra, hogy a lezedsenél a gyümölcs minden ártalás nélkül kerüljön le a fáról. Az elvárás sikerülésében a lezedsés fontos tényező, szükségesnek tartjuk erre vonatkozólag a következő tudnivalókat közölni.

A gyümölcs lezedsére néve a füstbály az, hogy a gyümölcsöt száraz, derék időben kell lezedsni és sohasem szabad lerádni. E két körülménynek az elvárásnál nagyon nagy befolyása van.

A nagyon finom asztali gyümölcsök — a melynek aromáját teljesen meg akarjuk őrizni — oly időben szedjük le a fáról, midőn a nap még nem szárította fel a harmatot. A többi gyümölcsöknek esen követelménynek nem lehet mindig megfelelni, de nem is szükséges ez, csak arra vigyázzunk, hogy a lezedsét derült, száraz időben végezzük.

Pontos továbbá az érés helyes fokát megválasztani. Az almák piaci értéket és eltarthatóságát nagyon sokként, ha kősn

szedletnek le: Nagyon sokáig sem szabad azonban a fán maradniok, hogy túlórtetek ne legyenek, mert az is csökkenti az eltarthatóságot. Legjobb akkor lezavadi az almát, ha egy mért tengelyék körül tett fél fordulat elég erős, hogy a fáról leszakadjon. A későn érő zölz amikát a fagy beálltáig a fákön kell hagyni, ekkor azonban lo kell őket szedni, akármily nehezen szakadnak is le. A kórtékot — erre jól kell vigyázni — akkor kell lezavadni, ha megváltak hegye feketedni kezd a mint hogy önkör csak nehezen lehet őket lezavakítani, a gyümölcsrügyeköt pedig kímélni kell, lezavadásukra ollót használjunk.

Mielőtt aztán a gyümölcsöt kamrába vittünk, rakjuk mérsékeltén hűvös helyre, hogy utóérnek itt történjék. Néhány tóli fajtát kivételével ezen eljárás minden kórtékot izét és illatát javítja, ugy hogy vannak kórték, melyek ezen eljárás következtében első minőségűkké lesznek; holott, ha a fán értek volna meg teljesen, harmadminőségűek lottok volna.

A francziák különösen jól tudják ezen utóérés előnyeit. Finom asztali kórtéik, melyeket külföldön drága pénzen adnak el, nem volnának oly ízeletesek, ha utóérésük nem gyapjuszövet darabok közt történt volna.

A francziák ugy járnak el, hogy egy gyümölcsök soneköt beterítik egy gyapjuszövet darabbal. Erre raknak aztán egy réteg kórtéit, erre ismét gyapjuszövet darabot terítének is így folytatják míg a kas megtelik. A kasokat aztán hűvös helyiségbe rakják, melybe idegen szag nem hatol be. Három-négy hétig maradnak így a kórték, aztán küldözgetik széllel.

Egy amerikai gyümölcstermelő, ki különös gondot fordított a finom asztali kórték előállítására, egy szobában mind a négy fal mellé állványokat csináltatott, melybe a kórtéket magas fiókok járnak. E fiókokba gyapjuszövet köté helyezte a kórtéket utóérés végett. Kórték oly éres kelték, hogy a kórtékes berendezés nagyon kifizette magát. A gyapjuszövet helyet váltatt vagy buzát korpat is szoktak használni, de a gyapjuszövet a legjobb.

A gyümölcsöt nem kell asztalokra rakni, lehet a földre is egymásra helyezni, csak számára ne tegyük. A szalma ugyanis magába szívja a gyümölcs kipárolgását, elrothad a kellemelelen szágtt közli a gyümölcscsel is.

Ha az „iszadási“ időszak elmúlt — a mi körülbelül két hétig tart — a gyümölcsöt némely gyümölcstermelő véleménye szerint fanol darabokkal kell megtörölgetni. Mások a törölgetést elrottondónék tartják. A tapasztalat az utóbbiaknak ad igazat, mert a gyümölcs tágas a jó levegőjű helyen fanollal való megtörölgetés nélkül is eléggé megszárad a fanállal való törölgetés csak azt a gyümölcs finom tde színének, mely pedig a finom asztali gyümölcsnél nagyon becses. Különben erre nézve oly könnyű összehasonlító kísérleteket tenni, hogy minden gyümölcstermelő rosszul teszi, ha elmulasztja.

TERMENYEK ÁRA.

(Halason szept. 20.)

Búza 100 liter	7.70	—
Répa	4.80	—
Árpa	4.40	—
Zab	2.90	—
Kékes	—	—
Kakorácsa	4.60	—
szakka	2.10	—

Heti jelentés a budapesti gabonafundáról.

Budapest szept. hó 28-án.

Búza	uj bányagi	77-81 kg	—	—
—	uj tiszavideki	77-81 kg	9-85	10-45
—	uj pestvidéki	77-81 kg	9-78	10-25
—	uj lakonyei	77-81 kg	9-75	10-25
—	uj kőszegi	77-81 kg	—	—
—	uj székelyvárosi	77-81 kg	9-85	10-—
Répa	—	70-72 kg	7-85	7-80
Árpa	uj tákarsági	63-62 kg	7-25	7-60
—	uj egri	63-64 kg	8-—	8-—
—	uj kőszegi	63-62 kg	9-50	10-—
Zab	—	57-40 kg	6-35	6-35
Tengeri káposzta	uj bányagi	75 kg	6-85	6-75
—	uj —	— kg	7-—	7-25
Repész	uj híposzt	— kg	15-—	16-1/2
—	uj bányagi	— kg	15-—	16-1/2

Köbányai árasztvány szept. 28. Magyarországi váu. néhás terítés kilogrammja 52-54 kr., fiatal néhás 53-55 kr., könnyű 56-— kr. Szegett néhás 51 kr., könnyű 52-55 kr. Oláhországi 50-57 kr., szerbiát 56-57 kr. Készlet: pársenként 45 kilógramm a szonfelől 1% -os lerovás.

Vasúti menetrend.

Halasról indul

Budapestre:

Személyvonat	—	délelőtt	6 óra 50 perc.
—	—	délután	4 óra 18 perc.
Vegyesvonat	—	éjjel	12 óra 3 perc.

Szabadkára:

Személyvonat	—	délelőtt	11 óra 35 perc.
—	—	este	6 óra 33 perc.
Vegyes vonat	—	éjjel	8 óra 10 perc.

Budapestről indul

Lefelé:

Személyvonat	—	reggel	7 óra 45 perc.
—	—	délután	2 óra 40 perc.
Vegyesvonat	—	este	8 óra 23 perc.

Szabadkáról indul

Fölfelé:

Személyvonat	—	reggel	8 óra 50 perc.
—	—	délután	2 óra 10 perc.
Vegyesvonat	—	este	10 óra 35 perc.

Budapestre érkezik

Személyvonat	—	délelőtt	11 óra —
—	—	este	8 óra 23 perc.
Vegyesvonat	—	reggel	6 óra —

Korda Imre,

felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

H I R D E T É S E K.

!! Nincs többé buza-üszög !!

Dupuy N.-fele buzapatóz

Gyökéres pácolási mód buzaüszög ellen díjazva és ajánlva sok egylettől és számos kiváló gazdától. Kapható az osztr. magyar monarchia területén levő minden raktárban.

- 1 csomag 200 liter magra 30 kr.
- 1 " 100 " " 15 kr.

A t. gazdaközönséget utánzásoktól és hamisítványoktól óvandó, kérom, hogy csupán olyan csomagokat vegyenek át, melyek az én védjegyemmel, novemmel és ozimemmel vannak ellátva.

Minden kívánt felvilágosítást ingyen és bérmentve megkötli

Dupuy N. vegytani intézete
Bécs, Windmühlgasse 33.

Halason raktárt tartok Györfy József úrnál.

Tanonczok felvétele.

Gál József kéményseprő mesternél egy **tanoncz** felvétetik

szinte

a helybeli nyomdában

egy jó házból való fiú, mint

tanoncz

felvétetik.